

มุขตลก ในวรรณกรรมลายลักษณ์ ประเภท นิทานประโลมโลกภาคใต้

ประพนธ์ เรืองณรงค์

วรรณกรรมลายลักษณ์ ได้แก่ วรรณกรรมที่มีการบันทึกหรือจารึกลงบนวัตถุ เช่น โลหะต่าง ๆ หรือ กระดาษ โดยเฉพาะการบันทึกอักษรลงบนกระดาษ อันได้แก่ สมุดไทย หรือสมุดข่อย หรือที่ชาวภาคใต้เรียก "หนังสือบุต" นั้น คงรู้จักกรรมวิธีทำหนังสือ และจารึกมาพร้อมกับชาวไทยสมัยสุโขทัย อยู่ชยา และ

รัตนโกสินทร์ ปัจจุบันที่มีการรวบรวมหนังสือบุต ปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นฉบับบันทึกสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หลังจากนั้นไม่นานนักฝรั่งได้นำระบบการพิมพ์เข้ามาแทนที่ เป็นผลให้ชาวบ้านท้องถิ่นต่างๆ ได้สัมผัสกับวรรณกรรมลายลักษณ์มากขึ้นตามลำดับ

วรรณกรรมลายลักษณ์ของชาวใต้ใน "บุตดำ" และ "บุตขาว" มีหลายประเภท เช่น ประเภทไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และคำสอน ล้วนน่าสนใจอย่างยิ่ง ในที่นี้ผู้เขียนจะพูดเฉพาะวรรณกรรมลายลักษณ์ประเภทนิทานประโลมโลก คือ วรรณกรรมประเภทบันเทิง

คดี ซึ่งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นให้เห็นผลกระทบของตัวละคร จึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชาดกเป็นส่วนมาก กวีชาวใต้ได้รับอิทธิพลโครงเรื่องจากภาคกลางบ้าง และผูกเรื่องขึ้นเองบ้าง แต่ละเรื่องเป็นที่นิยมของผู้อ่านและผู้ฟัง ใครอ่านหนังสือออกก็สวดให้คนอื่นฟังตามศาลารายโนวัด หรือตามบ้านเรือนยามว่างจากหน้าที่การงาน นับเป็นมหรสพสำคัญของชาวบ้านในอดีต

อารมณ์ขันของกวีชาวใต้ มีแทบทุกเรื่องในนิทานประโลมโลก แต่ละเรื่องมีมุขตลกที่นำมาจากพฤติกรรมของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ แนวตลกมีส่วนคล้ายคลึงกันตามรสนิยมของ

คนไทย เช่น ตลกบริโลก ตลกหัวล้าน ตลกลูกเขยเมียขบ และตลกตาเถนยายซี เป็นต้น ล้วนบ่งบอกถึงนิสัยขี้เล่น ชอบสนุกอันเป็นบุคลิกอย่างหนึ่งของชาวไทย ปัจจุบันแม้ว่าสภาพสังคมจะสับสน วุ่นวายมากขึ้น แต่อารมณ์ขันของชาวบ้านยังพอให้เห็นอยู่เสมอ

ผู้เขียนจะจำแนกมุขตลกในวรรณกรรมสายลักษณะประเภทนิทานประโลมโลกภาคใต้ ดังต่อไปนี้

ตลกปฏิภาณ

ตลกปฏิภาณเห็นต้องยกนิ้วให้แก่เรื่องนายตัน พระเอกตาบอด แต่มีปัญญาแหลมคมสามารถแก้ตัวตันทุรังจนชนะทุกครั้งไป จึงได้ชื่อว่านายตัน นิทานเรื่องนี้เล่ากันมาก่อนถูกเป็นนิทานร้อยกรอง ดังกวีบอกไว้ว่า

“เล่าเรื่องนายตาบอด ฟังปากหวอดคนหัวฮา ข้าหมายจำได้มา ว่าไว้เล่นเป็นนิทาน ครั้นขึ้นแต่ไถนา มาที่ขยงสายได้สวดอ่าน ยามจนคนขี้คร้านบานหัวใจไฟทุกสิ่ง”

พระเอกตาบอดผู้นี้จะไปแห่งใดก็มีเด็กน้อยชื่ออ้ายเหล็กมาดคอยช่วยเหลือ แต่ผู้แต่งมักให้นายตันแสดงพฤติกรรมกำข่ม โดยให้เดินหลงไม่ตรงจุดหมายอยู่เสมอ ดังตัวอย่างตอนพิธีแต่งงานพระเอกกับนางเอก

ตาบอดอยากได้เมีย

ปกติด่าไม่สังเกตุให้ตี จะไม่ทราบว่านายตันตาบอด เพราะเป็นประเภทตาบอดตาโสมมาแต่กำเนิด ถึงแม้มีปมด้วยแต่รู้จักแก้ตัวเก่ง เขาจึงไม่เกรงกลัวใคร และคิดวางแผนจะมีคู่กับนางสาวรังไรหรือไรทอง โดยให้ผู้ใหญ่ไปสู่ขอตามประเพณี

“คชฤกษ์ของข้า ครั้นได้เจรจา ไม่กลับมาเปล่า ข้าคิดรำคาญ แต่หลานของเรา เมื่อล่อลวงเขา ย่อมแมว

ไปขาย ไชยชาตุนายตัน ครั้นได้ฟังพลัน นั่งยิ้มสบาย อันตัวของข้า อย่าทุกข์เลยยาย มิให้ได้อาย ยายอย่าทุกข์ใจ แม้นตามืดมัว ครั้นรู้แก้ตัว ใครดียิ่งใคร ไม่พูดยอตัว ถ้ำชั่วแล้วไชรี ป่านนี้เป็นโฉน ใครจักนับถือ”

เจ้าบ่าวชนด้นกล้วย

ครั้นถึงวันพิธีแต่งงาน ขบวนขันหมากเจ้าบ่าวแห่กันไปที่บ้านเจ้าสาว เมื่อถึงที่หมายแล้ว บรรดาญาติมิตรนายตันก็ตรงไปที่หน้าบ้านนางสาวรังไร แต่พระเอกของเรากลับเดินเลยไปหลังบ้าน แล้วไปชนด้นกล้วยพร้อมกับแก้ตัวได้สวยทีเดียวว่า

“ในบ้านเมียยาย ระวังพื้นทราย ไม่มีที่ทาง เดินไม่หลีกหลบกระทบด้นกล้วยผาง มือพวยจวดยทางพลางนึกไปมา แก่ตัวทันที เดินมาเมื่ออีกนทรีใส่ปาก เช็ดให้ลึกลึกที่ ตรงนี้แหละหมายว่าพลางเดินมา ตามเสียงเพื่อนไป”

เจ้าบ่าวเดินเข้าใต้ถุน

พอออกจากสวนกล้วยแล้ว แทนที่จะเดินไปกับเพื่อน ณ บริเวณหน้าบ้าน ปรากฏว่านายตันกลับเดินเข้าใต้ถุน พอเขาลาตามกลับแก้ตัวได้อีกครั้ง

“ฝูงคนทั้งหลาย ทั้งหญิงทั้งชาย ร้องทักวายุ่น ผิดแล้วเจ้าบ่าว เดินเข้าใต้ถุน เร่เที่ยวด้นดูน ใต้ถุนนอกชาน เพื่อนแก้ทันที รอดตรงนี้ เหมือนจะหักราน คนนั่งมากมาย ใครจะคำัดรานแต่ไม่มึงตาน มันแข็งเหลือใจ”

เมื่อออกจากใต้ถุนแล้ว แทนจะขึ้นบนเรือน กลับไปนั่งแก้ ๆ กัง ๆ ที่นอกชานพอได้ยินเขาเรียกเลขพูดแก้ตัวได้อีกเปลาะ

“ผู้เฒ่าเจ้าเรือน เขาจึงร้องเตือน ขึ้นมานี่หลาน เห็นผิดวิสัย โยนั่งนอกชาน เพื่อนบอกว่าคุณ ตีนตืดขี้ไก่

ขอน้ำสักหน่อย ดังให้เรียบร้อย จึงค่อยกลาโคล ทำคตมาเช็ด เสร็จแล้วด้วยไวแล้วจึงขึ้นไป ขอไห้วช้ำยขาว”

เจ้าบ่าวเดินเข้าห้องครัว

เมื่อพระเอกขึ้นบ้านเจ้าสาวแล้ว แทนที่จะตรงไปทำพิธีในห้องรับแขก ปรากฏว่าเจ้าบ่าวเดินเข้าห้องครัว พอได้ยินเขาถามเลขพูดด้นทุรังกลบเกลื่อนได้อย่างแนบเนียน

“เสร็จแล้วด้วยพลัน จึงพานายตันเข้าห้องตราครุ ที่ครัวไฟนาง คนนั่งลาวดู นายตันมีรู นิ่งลงด้วยไว ฝ่ายข้างนางคิด เป็นคนสนิท กันมาแต่ไหน นิ่งทำกับข้าว จึงกล่าวปราศรัย นิ่งลงทำได้ ครัวไฟนี่หนา

แก้ตัวทันที บอกความแก่ที่ สักหน่อยหนึ่งทรา ว่าลุงขุนอินทร์ หม่อมนิลจินดา สองคนไหนหนา ปากเป็นตาลทราง อย่าทำให้เผ็ด ใส่พริกหลายเม็ด น้ำตาโถมคาง เขาเป็นผู้ใหญ่ เอาใจเขาบ้าง ว่าพลันผันย่าง วางเข้าห้องใน”

เรื่องนายตันที่ขยงมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นเพียงพฤติกรรมในวันทำพิธีแต่งงานเท่านั้น ยิ่งคอนอยู่กินกันเป็นสามีภรรยาถึงขบขัน คือนางรังไรไม่ทราบว่าเป็นสามีตาบอด เลยมีปัญหาที่นายตันต้องใช้ปฏิภาณเรียกเสียงฮาจากผู้เฒ่า และผู้ฟังได้ทุกระยะ

ตลกบริโลก

คนไทยถือว่าเรื่องกินเป็นใหญ่ เรื่องหนึ่งจะเน้นตลกเล่าขานเรื่องนี้ก็มีตามมาดังตัวอย่างเรื่องวันคาร ดอนดาขายไมเคยกินของดีของเนรมิต เมื่อได้ที่แล้ว จึงกินเอา ๆ และที่น่าสังเกตว่าถ้ามีตลกกินแล้ว ก็จะมีตลกท้องเสียตามมาด้วย

“ของอินหาหมัดไป เผ่าขยยถดหาขนม ขัดสมาริพุงดิงกลม เปิดฝาเชอหิบบฝอยทอง ใส่ปากยักลิ้นกลก

“ได้แรงอกราวเขาดอง บอกลูกว่าฝอยทอง แล้วชิมลองสั้นสองอย่าง ลอดช่องสองโถ ยอด ชดด้งวอดฟัดโผาง เออนี้หนม ชักวาง ยกโถชดคดขี้ลา”

แล้วยกโถลอดช่อง ชดแผลองอือ ซันใจ ตั้งโถหอบกินใหม่ ลวยหนมโศ ทอดกลืนคลุก สาธุชดด้งวอด ฟ้อเหย ฟ้อได้แรงอก ยายว่าเฒ่าหนายจาก ชด ลกกรราวคนชิง อยู่ว่ากุเลยแม่ กูไม่แเว เหมือนคนหญิง กูกินกินจริงจริง ไม่เหมือนสุนัขเซ็ดเลีย”

ตลกเกี่ยวกับอวยเพศ

ตลกประเภทนี้ เป็นตลกสัปดนที่ ชาวบ้านแสดงออกเชิงศิลปะ ไม่ถึงชั้น ลามกอนาจาร ตัวอย่างเรื่องพระวรวงศ์ คอนนางกำนัลสาวใช้แกะบายศรี

“ทองเสนเจ้าช่างปัก นางทองรัก เจ้าช่างควั่น แกะได้คนละอัน ปิดฝา ไว้มิให้แล พี่เกิดผู้เจ้าการ โกงโคงกลาน หอบหอบแเท แกจึงเปิดขึ้นแล เห็นตุ๊กแก กับตุ๊กตุ๋ ชาววังหมู่สาว ๆ หัวลาว ๆ ชวนกันดู ตุ๊กแกกับตุ๊กตุ๋ มีแต่หัวตัว ท่อนเดียว”

หรือในเรื่องมโนหรานิบาต ตอน พรานบุญพาดศรนาควาศลันต้อง นางกนิรี หรือนางมโนหรานิบาดีสุดท้อง แล้วเรียกให้พี่ ๆ ช่วยเหลือ

“โธมนานุกนิรี ทั้งหกกนิษฐา กนิรินบริพาร สดับคำเจ้า มโนหรานิบาดี เตือดกมลมาน โธมน้ำลูยคม กล้าดู ก่อนhra ยกพระกรคว่ำ ในน้ำปลางม พบต้องร้องว้าย ลาย ๆ คม ๆ รี ๆ กลม ๆ เหมือนงูสระวา”

ตลกเมาสุรา

ลักษณะผู้เมาสุราแสดงกิริยา อาการออกมาอย่างลึมตัว นับเป็นเรื่อง ตลกอย่างหนึ่งดังตัวอย่างเรื่องพระรถเมรี ตอนยักษ์เมาสุราแล้วตลกเกี่ยวกับ อวยเพศก็ตามมา

“ชักยามาลีน แจกปั้นถันกิน จอกรินสุรา มีกเหล้าคนซัน ตัวสั้นขึ้นมา นั่งกระหับหลักตา พุดจาโองแกง ทรุก เทรามามาย พอขึ้นยืนได้ นาดกราย โลงแดง บ้างนอนเกลือกกลิ้ง ตั่งตั่ง โดงแดง ขับรำทำเพลง โทงเทงเหืองโหล กินเหวยกินวา กินให้ราสา กินอย่า เกรงใจ กินให้พุงแตก ซ้อแลงของใคร แต่ก่อนแต่ใคร ใครได้รับประทาน กินแกลัมกินเหล้า ข้าวเหนียวข้าวเจ้าว กินเข้ากินการ ไอ้จำพวกดั้น ลอกกัน ลอกวาน บ้างโคงโคงกลาน ข้าวสาร จมทราย สาวชาวกรวีไฟ แกวกช่อง มองไป ดีใจแทบตาย หัวห้องเป็นคลื่น บ้างกลืนน้ำลาย บ้างที่รู้อาย เป็นไม่ แลมา”

ตลกหัวล้าน

เรื่องมโนหรานิบาต ได้แจกแจง เกี่ยวกับหัวล้านได้อย่างละเอียด และ เกี่ยวพันกับการแข่งกีฬาของผู้ชายสมัย นั้น คือ หัวล้านชนกันนับเป็นกีฬาขอด นิยม

“ขังเล่าหัวล้าน แต่งตัวหัวล้าน หัวล้านล็กโก๋ ซักออกมาเปรียบ หัว- ล้านผานไถ ทั้งสูงทั้งใหญ่ รุ่มร่ามหมวด เครา หัวล้านเตียวหม้อ ซักออกมาล้อ หัวล้านลานหา ก็จามดินฟุ้ง พุงอวบมา ทอคนชนเอา ทำยวดอวดตัว หัวล้าน ยังอีก แร้งกระพือปีก หัวล้านเจ้าเร้ว หัวล้านทั้งหมู่ ดูเห็นเกรงกลัว จัดได้ ด้วยหัว หัวล้านหยอมหยอม เขาซัก ออกมา เห็นกันผันหน้า หัวร่อกระแอม จะสู้มิสู้ ท่วงทีกลแกม เห็นเงงอก แพลม เลลาตคราดกระบาน ลั่นครอก หมดกลาง สู้หัวล้านดง ช้างข้ามเขาคลาน เขียนหน้าตาตัว เขียนหัวสกราณ ให้สู้ กับล้าน สะทอกอกขน ปากหนวดคางเครา เปรียบกันสู้เข้า เคยหัดให้ชน หัวล้าน ใส่หมวก พวกเพื่อนหลายคน อาจอก

รุกรน ชมหมอบทอความ นุ่งผ้าตาโง เป็นครีบจับใจ รัดคชแพรพรรณ ล้วน เล็กสั้นน้อย พลอยต้องติดบาน เก็บ เอาเป็นความ หัวล้านพลายดาบ” เรื่องสุบินกุมารกล่าวถึงหัวล้านชนกัน อย่างเห็นภาพพจน์ เช่น

“จับคู่หัวล้าน ตละคนมีความ จูงเอวออกมา ให้กลานกลางทราย เหมือนควายลุยนา ม่ายมายตั้งท่า ยกคอ ล้อกัน ผลักเข้าดั่งเปรียง ปากร้องว่า เฝียง ปิดตาขบฟัน เอาหัวเข้าชน ต่างคน ต่างดรีน คนดูให้สำน ตบมือสำราญ”

ตลกนมหยาน

กีฬาผู้หญิงที่คู่กับหัวล้านชนกัน ก็คือ การแข่งขันนมหยานตีเก้ง หรือนม ยานตีเก้ง ซึ่งต่างฝ่ายต่างใช้อาวุธของตน ชัดกันอย่างยิ่ง เพื่อรู้แพ้รู้ชนะ นับเป็นมุขตลกอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเรื่อง สุทธิกรรมชาดก ดังนี้

“นมหยานพานตีเก้ง หัวฟูโคลงเคลง นมเองทำไห รำทำตีเก้ง โดงเดงนมใหญ่ เคลงมาเคลงไป โดดใส่ดังบีบ นางเถา แอ้แร่ พอเข้ามาแค่ ไม่เชะข้างับ นมใหญ่ ล้มแผ่ ขายแก่ล้มทับ ขกนมขึ้นรับ พัด บีบเลือดไหล”

ตลกจีน

ชาวจีนสมัยนั้น เดินทางมาจาก ถิ่นเดิมโดยเรือสำเภา แล้วขึ้นบกมาตั้ง บ้านเรือนบริเวณเมืองท่าปากยี่ได้ เนื่อง- จากประเพณีและวัฒนธรรม มีความ แตกต่างกับกับชาวไทย ทำให้พฤติ- กรรมของชาวจีนบางอย่างกลายเป็น เรื่องขบขัน เช่น ในเรื่องพระวรวงศ์

“เจ๊กจีนเสียงทรูตรี ม้าล่อตีนาข- เพลงให้ ไอ้จีนทำเพลงโล้ ชาวเมือง โห่เสียงสนั่น”

หรือในเรื่องพระรถเมรี ตอน พ่อค้าจีนแสดงอาการตกใจ และตอน ชาวจีนขึ้นจากเรือ

เหล่าจีนที่ช่วยขามหมู หาบหลังผู้
เล่นกระถัง ขาขได้ไม่ได้มั่ง หมุกกับซึ่ง
เล่นทุ่มเสีย”

“เงินขึ้นแต่สำเนา ทุ่มผ้าเพล
ถึงกลางขา จับเชือกว่าให้ลา สอล้อฮา
พากันไป ปากว่าสอล้อฮอ ดึมาล้อเดิน
วิ่งไหว คนสะวนแขกปนไทย จีนเก่า
ใหม่ร้องไห้อ้อ”

เรื่องสุบินกุมาร กล่าวถึงบุคลิก
ชาวจีนดังต่อไปนี้

“เหล่าพวกจีนจาม หนาวเครา
รุ่มร่าม ใส่เสื้ออรุกรูข บ้างดีดกระจับปี
ดีกรับเป่าขลุ่ย เป๊ะกึ่งฟงพลูข จุงหลาน
เล่นทราย”

เรื่องวันการ กล่าวตลกจีนไว้
น่าฟังดังนี้

“จีนแก่กินกล้วยไล ฤทธิตลกใจ
จนก้างกล้วย เรียกเมียช่วยเหวช่วย
กรูบหน้อยกล้วยร้องไห้อ้อ กล้วยหลุด
ออกมาเสีย ร้องคำเมียตีหัวหน้าหมา
ลิหมุงฟูไม่ช่วยหว่า หักขาเมียขี้จมนเบน”

ตลกถูกเขยแม่ยาย

ตัวอย่างในเรื่องพระรตเมรี ตอน
ถูกเขยแสดงกิริยาตลกใจ

“ถูกเขยเล่นปิ่นปาย ปะแม่เขย
นึกว่าเมีย กรรโชกเอาเงินเบี้ย ไม่ใช่
เมียข้าขอโทษ ผิดแล้วข้าขอขมา แม่
จะดำขำไม่โกรธ ผิดพลั้งครั้งหนึ่งโสด
เมื่ออย่าโกรธแก่ดีฉาน”

“หัววิ่งทิ้งลูกเมีย หลงกันเสีย
เมียแทบตาย ลูกเขยผลึกแม่เขย ล้ม
ชักหงายใส่ไม่หัน”

ตลกคนแก่และตลกตาเถน

ตลกคนแก่ตรงที่ชอบหลงชอบ
ลุ่ม หรือตลกตาเถนขยายซึ่งก็เกี่ยวกับ
เรื่องสัปคนดังตัวอย่างในเรื่องพระรต
เมรี ตอนหนึ่งดังนี้

“แก่เฒ่าสันหลังโกง ฉวยเอาตั้ง
พลาดถูกบาน ฉวยเกลือลิดข้าวสาร

ทิ้งเสียผ่านซ่อมซ่อมตัว”

“จำพวกหลวงเถน โจงกระบาด
คาดกระเบน ขึ้นเทียมขา ไม่คิดว่าพระ
วิ่งปะสีกา มิได้คิดว่า หัวใครตัวใคร”

ตัวอย่างตลกจากเรื่องวันการ

คนแก่เล่นข้อยข้อย แลหลังกึ่ง
เหมือนธนู ไม่เท่าเทียมเป็นรู ล้มลงนอน
คิดล้นพลาบ ป่าขี้เรียกปากสัน ถ้าเจ้ากัน
วะตาเถร แล่นลมขี้จมนเบน ตาเถรว่า
วะเด็มที

ตลกตอนตลกใจ

เมื่อคนตลกใจแล้วมักแสดง
อาการออกมาอย่างไม่รู้ตัว ชาวใต้เรียก
ว่า “คนลาด้า” บางคนไม่มีเหตุการณ์
อะไรรุนแรง แต่เมื่อมีสิ่งใดกระทบอารมณ์
เพียงนิดเดียว ก็แสดงอารมณ์ล้นล้น
วาย ตัวอย่างตลกตอนตลกใจ ในเรื่อง
โคสัถกุมาร

“ชาววังสันทั้งหลาย ตลกใจหาย
เพียงวาววาว ชีวิตจิตจากร่าง วิ่งวุ่นวาว
ขึ้นปรางจันทน์ บ้างล้มลุกคลุกคลาน
บ้านพะพานพาดเพื่อนกัน ตลกใจไม่มี
ขวัญ โศดแตกคันเข้าชุกชุน บ้างวิ่งเข้า
ตุ้มโลก เอากระโหลกปลุกปากบน บ้าง
นั่งเงื่องฉงน บ่เห็นเหตุอันใดหนา”
ในเรื่องพระรตเมรี มีตัวละครแสดง
อาการตลกตอนตลกใจหลายตอน เช่น

“ข้าสาวพวกชาวบ้าน แลเห็นมาร
กลัวใจหาย แม่ครัววสากแล้วตาย เล่น
ปิ่นปายขึ้นบนผรา เข้าอยู่ในรูสาด วิ่ง
ข้อราดขึ้นหลังคา บ้างซุ่มในมุมปรา
กลางคมนาแอบแฝงกาย บางคนอยู่ในป้อ
แล้วล่อคอเขยแทบตาย วุ่นวิ่งทิ้งหญิง
ชาย บ้างพากายอยู่ใต้เตียง บ้างซ่อน
อยู่ในโถ่ง นางเดี่ยววงเข้าพอนเียง ผ้า
ผ่อนอ่อนปล้อนเกลี้ยง บ้างก็เหวี่ยง
เข้าใต้ฉาน”

ตลกชุกชุก

ชุกชุกในวรรณกรรมภาคใต้ เป็น

ตัวละครตัวหนึ่งที่บางครั้งแสดงกิริยา
ขบขัน เช่น ตอนชุกชุกวิ่งหนีสุนัข
พราหมณ์เจตบุตร หรือตอนชุกชุกตกต้นไม้

“อ้ายลิงวิ่งเข้าข้า พราหมณ์จึง
รำทำกระบี่ ไม่เท่าเอาไล่ตี หนีขึ้นไทร
ได้โม่งเมง บุดย่านนิโครช้อย ห้อยตะตึง
ตะโดงเตง ฝูงยามยานโยงเยง น้ำเต้า
ตกแตกกระจาย ขึ้นได้ถึงค่ากับ กบ
กับกึ่งคูของหาย ฝูงขาดคอกเรียราย
กิดเสียดายสมุกเหล็กไฟ” □

“ครั้นรุ่งอรุณส่อง นกไกรร้อง
ประจำยาม ทมิชชุกพราหมณ์ คั้นขึ้น
คิดบิดครวญคราง ว่าเมรุ่งเจียวหาว
เจ้าคร่ำโครงลงแต่ปาง เอาขามไม้เท้า
วาง ลงมาก่อนย้อนตัวตาม กอดคากุม
ไม่ถนัด เจ้าตกลดลงบนหนาม ลูกขึ้น
หอนวูวาม เกพิโรธโกรธใจเอง”

มุขตลกในวรรณกรรมหลายลักษณะ
ประเภทนิทานประโลมโลกภาคใต้ ยังมี
อีกมากผู้เขียนนำมาเสนอเป็นตัวอย่าง
เท่านั้น ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าคน
สมัยก่อนร่ำรวย อารมณ์ขันอย่างเหลือ
ล้น อีกประการหนึ่งอารมณ์ขันต่าง ๆ
นั้น ถ้าวิเคราะห์พิจารณาให้ดีแล้วจะ
เห็นว่ามิทั้งมุขตลกแบบใช้ปัญญา และ
แบบคนสันตั้นต้องการความสนุกสนาน
เป็นประการสำคัญ คือเป็นบุคลิกของผู้
แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ก็คือเป็น
อารมณ์ขันเช่น เรื่องหัวล้าน หรือนม
ขาน ตลอดจนถึงกิริยาอาการตลกตื้นตื้น
อันเกิดจากเหตุการณ์ผิดปกติ ก็เป็น
ลักษณะมุขตลกได้เช่นกัน

ถึงแม้ว่าเวลาและเหตุการณ์จะ
ล่วงเลยมานานแสนนาน แต่บทบาทขบ
ขันก็ยังเป็นที่ต้องการของผู้ดู ผู้อ่าน
และผู้ฟังอย่างยิ่ง เพราะอย่างน้อยทำ
ให้คลายความเครียด และทำให้ชีวิต
มีความสดชื่นมองโลกในแง่ดียิ่งขึ้น □